

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเรียนรู้ของคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติ เป็นการถ่ายทอดจากพ่อแม่พี่น้องในชุมชนไปสู่ลูกหลานและสมาชิกในชุมชน เป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ โดยการซึมซับจากประสบการณ์ชีวิตของผู้รู้ สังคมวันนี้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว มีความจำเป็นต้องมีการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้การเรียนรู้ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้คนในชุมชนรู้จักการทำมาหากินและเอาตัวรอดเท่านั้น แต่ให้สามารถอยู่ในโลกที่สัมพันธ์กันหมดอย่างซับซ้อนนี้ได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง มีศักดิ์ศรีและเป็นตัวของตัวเอง นำความรู้จากภายนอกมาสู่ชุมชนและปรับปรุงชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

สิ่งที่ชุมชนต้องเรียนรู้เพื่ออยู่รอดและอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและเป็นตัวของตัวเองในวันนี้ อันดับแรกนั้นจะต้องรู้จักตัวเอง รู้จักแยกระหว่างความจำเป็นและความต้องการของชีวิต รู้จักชุมชนของตนเอง รู้จักทรัพยากร ศักยภาพและ “ทุน” ที่แท้จริงของชุมชน และในเวลาเดียวกัน ต้องรู้จัก “โลก” รู้จักการเปลี่ยนแปลงของโลก มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโลก อิทธิพลและผลกระทบของระบบโครงสร้างเหตุการณ์ต่างๆ ของโลกที่มีต่อชุมชน อันดับที่สอง ชุมชนจะต้องเรียนรู้การจัดการทรัพยากร จัดการ “ทุน” จัดการชีวิตของตนเองอย่างเป็นระบบ อันดับสุดท้าย ชุมชนจะต้องจัดความสัมพันธ์ของตนเองกับชุมชนอื่นๆ ให้เป็นเครือข่าย อันเป็นระบบของการพึ่งพาอาศัยกันและกัน อันจะส่งผลต่อการจัดการทรัพยากร การผลิต การบริโภค และก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม อันเป็นรากฐานความมั่นคงของชุมชนเองและของสังคมโดยรวม

จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการทำการเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะข้าวจนทำให้เกิดการกำหนดราคาข้าวที่นครสวรรค์ มีภาคประชาสังคมที่สนใจและร่วมกันพัฒนาศักยภาพของชาวนาหลายเครือข่ายด้วยกันจนปัจจุบันมีโรงเรียนชาวนาที่มีการทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 มีจำนวนถึง 45 กลุ่ม และมีเครือข่ายโรงเรียนเกษตรกรอีก ประมาณ 300 กลุ่ม

การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรต่างๆ มีหลักคิดพื้นฐานว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้มีกินมีใช้ ได้ปัญญา จัดการเรียนรู้ที่ทำให้ช่วยตัวเองได้ ช่วยชุมชนได้ จัดการเรียนรู้ที่ทำให้อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีกินตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อจัดทำหลักสูตรโรงเรียนชานาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อจัดทำโครงร่างหลักสูตรโรงเรียนชานาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระดับปริญญาตรี

กลุ่มเป้าหมายของแผนงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา และจัดทำโครงร่างหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่เน้นการจัดการความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำนาในจังหวัดนครสวรรค์

พื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นหลัก พื้นที่ที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์

ระยะเวลาการศึกษาวิจัย

ทำการศึกษาวิจัยเป็นเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2549 – เดือนกันยายน 2550

ภาคีร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์
3. กลุ่มนครสวรรค์ฟอรัมและมูลนิธิสืบศักดิ์สินแผ่นดินสี่แคว

- นายแพทย์สมพงษ์ ยุงทอง	โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์
- นายอดิศักดิ์ จันทรวินางค์	นักธุรกิจและนักพัฒนา
- นายไพศาล เจียนศิริจินดา	ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน ภาคเหนือ
4. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์
5. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์
6. วิทยาลัยเกษตรกรรมนครสวรรค์

7. มุลนิธิสืบศักดิ์สิน – แผ่นดินสี่แคว
8. ปราชญ์ชาวบ้าน
9. แกนนำชุมชนท้องถิ่น
10. เครือข่ายโรงเรียนชาวนา จังหวัดนครสวรรค์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรโรงเรียนชาวนาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษา
2. ได้โครงร่างหลักสูตรโรงเรียนชาวนาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระดับปริญญา

ผู้สนับสนุนทุนการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทีมผู้ศึกษาวิจัย

- ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

1. รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภักตราคม	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. ผศ.เกษม ศรีเดิมมา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
3. ผศ.เสรี ชาเหลา	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริการวิชาการและ
ชุมชนสัมพันธ์

- ทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

1. ดร.สนั่น กัลป์ปา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. ดร.สุภาวรรณ วงศ์คำจันทร์	คณะวิทยาศาสตร์
3. ผศ.ดร.บุญแสน เตียนนุกุลธรรม	คณะเกษตรและอุตสาหกรรม
4. อ.พรณภัทร ใจเอื้อ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
5. อ.ปวงษ์มนัส อินทะจักร์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
6. อ.วรภพ วงษ์รอด	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- ปราชญ์ชาวบ้านและแกนนำชุมชนท้องถิ่น

- กลุ่มนครสวรรค์ฟอรัมและมูลนิธิสืบศักดิ์สิน – แผ่นดินสี่แคว

- นายแพทย์สมพงษ์ ยุงทอง	โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์
- นายอดิศักดิ์ จันทรวินานวงศ์	นักธุรกิจและนักพัฒนา

- นายไพศาล เจียนศิริจินดา

ศูนย์ฝึกอบรมสุขภาพภาคประชาชน ภาคเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
Nakhon Sawan Rajabhat University